Nyolczadik évfolyam. 191. szám. Kolozsvár, szombat, augusztus 27. 1887.

SZERKESZTŐI IRODA:
Belközéptucza 21. szám. (Postaépület) hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK“ ELŐFIZETÉSI DIJA:
Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt. | Negyedévre . . . . 4 frt.
Félévre . . . . . 8 frt. | Egy hóra helyben . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 5 kr.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepeket követő napokon.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:
Kolozsvárt, Belközép-utcza 33. szám.

HIRDETESI DIJAK
Egy ☐ czentimeternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri czikkek
garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Egy év az E. M. K. E. életéből.

Itt adjuk olvasóinknak a nap főeseményét képező évi jelentését az E. M. K. E. igazgató választmányának.

Ez a terjedelmes és rendkivüli gonddal megszerkesztett jelentés sokkal teljesebb képét adja e nagy egylet egy évi lelkiismeretes és valóban bámulatos munkásságának — semhogy arra szorulna, hogy mi külön is megvilágitsuk az eseményeket. E helyett egyszerüen utalunk e nagy fontosságu dolgozatra, mely hivatva van arra, hogy a rákövetkező jelentésekkel együtt rövid idő mulva a hazai kulturtörekvések evangeliumos könyvének ismertessék el.

*

A jelentés igy szól:

Erösbödésünk, terjedésünk s e végre elvastatásunk lévén a feczél, minél rövidebben kell áttekintést adnunk a második rendes év nagy munkájáról, az életről és forgalomról, melyről csak a hazafias napi sajtó visszalapozott kötetei nyujthatnak részletesebb képet, holott a sajtóban is az E. M. K. E. életének csak töredéke kerül fölszinre világosság elé.

Az E. M. K. E. — más egyesületek példájára — nem reprodukálhatja, még ha annyira köztermészetüek is, országos mozgalma és cselekvése tényeit, végnélkül való iratait, élőszó felkéréseit és felhivásait, mert egy tömör jelentés keretébe nem férő óriás halmaz volna ez, s mert épen ez bizonyitja az E. M. K. E. külön helyzetét, hogy nem csak alapszabályszerü czélja eltérő a közmüvelődés minden haza egyesületétől, de tartalék nélkül mindenestől a nyilvánosság elé lépnie nem is szabad.

A ki arra való, megkerséseire örömmel szolgálunk nép- és államfentartó-küzdelmeink benső adataival; de egészen közre — bár mennyire érezzük is, hogy e tartózkodás a reklam és megitélés szempontjából sokak előtt talán hátrányunkra lehet — csak némelyeket hozhatunk.

Törvényes minden, mit teszünk; azonban az E. M. K. E. alapszabályainál és természeténél fogva zárt egyesület is, s szent munkáját roszakaratu izgatóktól védnie nemcsak a sikerülhetés diplomatiája indokolja, hanem a keresztyén tan is: „Nolite dare sanctum . . . . . neque mittatis margaritas vestras . . . . . : ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos.“ (Math. 6, 7).

*

Összegezzük az E. M. K. E. eddigi életét.

Legifjabbak vagyunk a közmüveltségi egyesületek sorában, a többiek létezése példájára alakulva; a helyzet sulyossága s a nemzet mély ösztöne által immár a legnagyobbak.

Az előkészületi munkától eltekintve, az 1885. ápr. 12-én Kolozsvártt tartott nagy országos összejövetelben alkottuk meg alapszabályainkat s indultunk meg id. választmány mellett 300 frttal.

Az alapszabályok megerősittetvén, ugyancsak 1885. aug. 31-én kolozsvári közgyülé ünkben mondtuk ki a létezést, mely alkalomra már 50,000 forintot haladó tőke gyült egybe kezeinkhez.

Tavaly, 1886. aug. 29-én számoltunk be, mint első rendes közgyülésben, megint csak Kolozsvártt a rendes munka első eredményeivel: immár 150,000 frttal pénzben, s területenként teljességig vitt fiókhálózat felmutatásával.

Ez idő alatt 100.000 számra árasztott fölhivásainkkal és kéréseinkkel, igazgató választmányunk, directoriumunk, szakosztályaink, megyei választmányaink, vidéki köreink s községi fiókjaink megalakitásával, különféle szabályzataink s alapvető munkaprogrammunk elkészitésével, fokozatosan a szervezkedés, erőgyüjtés és tervkészités hármas stadiumait haladók meg, hogy a jelen évben folytatásuk és növelésök mellé hozzátársuljon a folyomány, az első akczió.

Szorosan véve nem most kezdődnek ugyan az első akczió szálai, mert számos irányban léptünk fel mindjárt kezdet óta s akczió, még pedig páratlan és csodás, magának az egyesületnek jelen arányai szerint a legnehezebb viszonyok közt világra hozása; de tényleg még is csak a lefolyt 1887-diki egyesületi évben kristályosodott ki a vég, hogy hová, mivel, miként siessünk: a megváltó példájára nehány kenyérrel kielégiteni sok ezer éhezőt s kielégiteni úgy, hogy a takarás után ne fogyjon el, hanem még szaporodjék, még több legyen az asztal, semmint az ebéd előtt vala.

Ez volt a jelen évi választmány feladata.

És mi sem bizonyitja inkább, hogy az E. M. K. E. fölött a gondviselés különös kegye örködik, mint az, hogy e feladat közmegelégedésre örvendetesen sikerült.

Az akczió évekre kidolgozott nagy munkálata, tökélyesbitett társadalmi szervezés, 250,000 frtra nőtt tőke jelzi 1887. aug. 28-iki közgyülésünket.

Szabad folyó immár az E. M. K. E.; Isten segitsen, hogy tengerré legyünk!

Nem magától lett semmi; az E. M. K. E. lefolyt évi nagy munkája sem végződött magától.

Minden hó 12-én d. u. 3 órakor, meghivás és minden kéré. nélkül, együtt ült Kolozsvár város közgyülési disztermében az idén is az az erdélyrészi kis országgyülés, mely az E. M. K. E. igazgató-választmánya. N-ha két napig is, mint ápr. 12-én és 13 án, az akczió tervének végleges megállapitása alkalmával, néha rendkivülileg is, mint jan. 19 én mindannyiszor — és ez a megjegyzendő — nagyobb részben nem a Kolozsvárt lakó férfiak, hanem messze vidékek képviselői, buzgó alapitók, kik áldozatukon felül időt s munkát felajánlani ujabb s nagyobb áldozattal utaznak, költekeznek Erdély fővárosában, még csak azon erkölcsi rekompenzáczió nélkül is, hogy beszédeiket legalább olvasni fogja az ország, mert e beszédek a discretió tárgyai s épen nem haza, hanem valóban a veszélyeztetett hazáról szólanak.

Összeállitjuk nagyjában azok neveit, kik vidékről egyik vagy másik igazgotóválasztmányi gyülésre — legtöbben majdnem mindenikre — megjelentek, hadd beszéljen ez az E. M. K. E. szelleméről mindennél ékesebben s mutassa központositást kerülő szervezetünk életrevalósága mellett sikereink titkát, mely a munka.

Az igazgató választmány közgyüléseire bejártak:

Alsó-Fehérmegyéből: ifj. Gáspár János megyei első aljegyző; báró Kemény Kálmán főispán; dr. Kovács Ödön theol. akad tanár; gr. Teleky Arvéd, gr. Teleky Károly, gr. Teleky Gusztáv, birtokosok; Török Bertalan megyei főjegyző; Zeyk József birtokos.

Brassómegyéből: gr. Bethlen András főispán; Koos Ferencz kir. tan., tanfelügyelő; Szterényi József szerkesztő, dr. Weisz Ignacz ügyvéd.

Budapestről: gróf Bánffy Béla orsz. képv., Bedő Albert min. tan., orsz. főerdőmester; Horváth Gyula orsz. képv., Orbán Balázs orsz. képv.; dr. Papp Samu orsz. képv., Reményi Antal ügyvéd.

Csikmegyéből: Győrffy Gyula orsz. képv.

Háromszékmegyéből: Pótsa József főispán.

Hunyadmegyéből: Gróf Kuun Géza birtokos.

Kolozsmegyéből: Ajtai Géza birtokos, báró Bánffy Ádám birtokos, Berde Mózsa birtokos, Gaál Gyula birtokos, Matskási Péter birtokos, Szacsvay Sándor birtokos, Vöröss Sándor állami gazd. akad. igazgató. (A megye részéről látogatói voltak az üléseknek: Bónis István főjegyző, Gyarmathy Miklós alispán, Hóry Béla árvasz. elnök, báró Jósika Samu főispán, Matskássy Pál árvasz. ülnök.)

Kis Küküllőmegyéből: gróf Bethlen Árpád birtokos, H. Gaál Domokos alispán, gróf Horváth-Toldy Lajos orsz. képv.

Maros-Tordamegyéből: báró Bánffy Zoltán főispán, Gálffy Sándor jószágigazgató, Kovács Ferencz apátplébános, gróf Lázár Jenő orsz. képv., Tholnay Reginald birtokos.

Nagy-Küküllőmegyéből: gróf Bethlen Gábor főispan, gróf Haller Jenő orsz. képv. Horváth László tanfelügyelő, Szoboszlay Károly alispán.

Szebenmegyéből: E. Kiss Károly ügyvéd.

Szolnok-Dobokamegyéből: Betegh Imre birtokos, gróf Bethlen Ödön birtokos, gróf Bethlen Pál birtokos, báró Bornemisza Béla birtokos, gróf Kornis Viktor birtokos, itj. gróf Teleky Domokos orsz. képviselő.

Torda-Aranyosmegyéből: Betegh Sándor, gróf Bethlen Bálint birtokos, Szilvássy Béla birtokos, Weress Dénes alispán.

Udvarhelymegyéből: id. Daniel Gábor főispán, ifj. Daniel Gábor orsz. képv. Ugron Gábor orsz. képv.

Összeszedtük és egybevetettük a vidékiek és kolozsváriak ülés-látogatásának összszámát s az eredmény az, hogy a többség átlag a vidékiek mérlegére esik, tehát a határozatok mindig az élet és közvetlen szükségesség hatása alatt születtek a mellett, hogy az egyes vidéki és lényeges ügyekben a vidéki elnökségek mindig előlegesen külön is megkérdeztettek, mint ez pl. a segélyezések kérdésénél, az iparmozgalom ügyeinél történt s a mint a többek közt az egyesület által telállitandó pénzintézet kérdésében is megtörténni hataroztatott.

Kolozsvárról egyébiránt, mint az igazgató választmány választott vagy virilis tagjai, az alábbi férfiak folytak be a lefolyt évben az akczio meginditása nagy munkájára: Bartha Miklós szerkesztő, Benigni Samu nagyiparos, Biró Béla r. kath. stat. kanonok-előadó, dr. Csernátoni Gyula gymn. tanár, dr. Csiky Viktor egyetemi tanár, dr. Concha Győző egyetemi tanár, Cseh Lajos nyug. bányatanacs, de Gerando Attila iró, Deáky Albert ügyvéd, Ditrói József mérnök, Dorgó Albert kir. közjegyző, dr. Éltes Károly apát-plebános, gróf Esterházy Kálmán orsz. képv., dr. Felméri Lajos egyetemi tanár, Ferencz József unit. püspök, Gamauf Vilmos erdélyi gazd. egyleti titkár, Girsik János erdőigazgató, dr. Haller Károly egyetemi tanár, Haller Rezső ügyvéd, doktor Hegedüs István egyetemi tanár, Horovitz Samu vállalkozó, Incze József ügyvéd, doktor Jenei Viktor egyetemi tanár, Magyary Mihály birtokos, Nagy Béla pénzügy-igazgató, Polcz Rezső ügyvéd, Rieger Imre tanár, Sigmond Dezső orsz. képv. dr. Szász Béla egyetemi tanár, Szász Domokos ref. püspök, dr. Török István gymn. igazgató, Végh Bertalan életbizt. igazgató.

Az ülések elnöklését mindannyiszor — kivéve legutóbb 2 esetet — az egyesület fáradhatatlan elnöke gróf Bethlen Gábor főispán vitte, kinek hazafias lélektől áthatott vezetésének köszönhető, hogy a mindig erdélyi érdeklődéssel s azért erdélyi tüzzel és szivősséggal folyt viták csak tisztázták a kérdéseket, de keserüséget nem hagytak a szivekben. Ha mi sikert jelenthetünk e nagy munkásságu év eredményeként e sorainkkal, az mind az ő nevével kapcsolatban veendő s valóban nagy társadalmi mozgalmunk nem találhatta volna meg nálánál méltóbb, nemesebb s szent lelkesültségtől mélyebben áthatott vezetőjét.

Az igazgató-választmány ülései a lefolyt év alatt mindig nyiltak voltak; zárt-ülésné alakulásra egyszer sem volt szükség, mindennemü közlemény azonban csak ugy kerülhetett nyilvánosság elé, mint azt a titkár hirlapokkal közölte.

A directorium volt az idén is, az igazgató vátasztmány tárgyalásainak előkészitője s a folyó ügyek rövid uton elintézője, dr. Haller Károly müködő alelnök élén, ki, nincs e jelentésben oly tény, hogy annak közvetlen részese és intézője ne lett volna s kinek az egyesület érdekében tett lépései, fáradtsággal s áldozattal tett különböző sokszoros utazásai szintén külön fejezetet érdemelnének e jelentés során.

Biró Béla kanonok, erdélyi r. kath. status előadó, dr. Felméri Lajos egyetemi tanár s miután Nagy Béla pénzügyigazgató évközben lemondott, a helyébe megválasztott Sigmond Dezső orsz. képviselő a direktorium tagjai.

Összesen 22 ülést tart, rendszerint a váratlan szükségek szerint hirtelen összeülve, mintegy permanens tanács, támogatva közvetlen a tisztikart, mely egyetértő szellemmel történő meghányása-vetése az intézkedéseknek, az E. M. K. E. sikerei egyik további titka és előmozditója.

A 22 ülésben több száz kissebb-nagyobb fontosságu ügy tárgyaltatik le, számos olyan, mely igazgató választmány elé soha nem került.

Az egészen discrét, de elvi fontosságu s többnyire igen nagy jelentőségü ügyek az idén is az igazgató választmány és directorium elkerülésével, vagy is inkább az általa eszközölt áttétellel, az elnöki szakosztály által intéztettek el, mely szakosztálynak jegyzőkönyvei, levél- és irattára az egyesület egyéb irományaitól elkülönözve zár alatt közvetlenül kezeltetnek.

Tartatott általa 7 gyülés, gróf Bethlen Gábor közevetlen vezetése alatt s részt vettek e 12 tagu szakosztályból a tanácskozásokon: dr. Haller Károly alelnök, Gyarmathy Miklós Kolozsmegye alispánja. Horváth Gyula orsz. képviselő, Kovács Ferencz apátplébános, Szász Domokos ref. püspök mint vendég, és a titkár mint jegyző és előadó. Végzett ügyeiről nem számolunk, hanem hivatkozunk a bevezetésben tett kijelentésünkre.

Többi szakosztályaink közül a fiókválasztmányok s különösen a női választmányok alakulása következtében, minthogy a munka ezek által vétetett át, egészen szünetelt a gyüjtő szakosztályt müködése. Ellenben tartott:

1. Az irodalmi szakosztály gróf Kuun Géza, majd dr. Szász Béla elnöklete alatt két ülést, megállapitván az alakitandó népkönyvtárak- és olvasókörök által használható könyvek és olvasmányok részletes kathalogusát, alapszabálytervezeti mintáját, s a memorandumszerü fölhivást, melyben e jelentős közmüveltségi intézmények létesitése érdekében kezdeményezünk;

2. A közmüvelődési szakosztály gróf Esterházy Kálmán elnöklete alatt két ülést, véleményt nyujtván az u. n. növendékcsere ügyében, majd pedig megbirálván s terjesztésre ajánlván a Mechner-féle népies u. n. jó füzetekből a viszonyainkhoz valókat;

3 A közgazdasági szakosztály báró Jósika Sámuel elnöklete alatt két ülést, melyek tárgya volt a vidéki pénzintézetek betétek által való támogatásának fontos kérdése, a kolozsvári neol. izr. hitközséggel kötött 5000 frtos kölcsön ügye, s pár ipari vállalat tőkebefektetésért való folyamodványa fölött való határozás.

Nem e külön ülésezésekben határolódik azonban szakosztályainkuak az E. M. K. E. e consultativ közegeinek munkálkodása: hanem igen is nagy mérvet nyert tevékenységök s ugyszólván egészen vállaikra nehezedett — legalább nehány tagjukban — a teher, az év fómunkáját, az első akczió meginditását illetőleg

Az igazgató választmány határozata alapján ugyanis mindenik szakosztály elnökéből, előadójából és szakosztályilag megválasztott 1 tagjából alakittatott egybe az az adhoc-bizottság, mely hosszas és részletes adatgyüjtés, fő- és albizottságok kiküldése, egy egész évig elhuzódott szorgalmas, beható kritika s összehasonlitó mérlegelő munka után megállapitotta és kidolgozta az egyesület segélyezései elveit, a segélyezés concrét helyeivel és intézményeivel együtt, hosszu évekre előre kiterjedőleg.

Hat szakosztály után 3—3 tagot vére: gróf Bethlen Gábor elnöklete alatt: Bartha Miklós, dr. Concha Győző, dr. Csernátoni Gyula, Deáky Albert, gr. Esterházy Kálmán, dr. Felméri Lajos, Gamauf Vilmos, Gyarmathy Miklós, dr. Haller Károly, Horváth Gyula, dr. Hegedüs István, br. Jósika Samu, Kovács Ferencz, gróf Kuun Géza, Rieger Imre, Sándor József, dr. Szász Béla és Ugron Gábor, ez az adhoc-bizottság, mely előadójává dr. Hegedüs Istvánt választván, általános irányelvek megállapitása mellett mindjárt az egyesületi év elején Gyarmathy Miklós elnöklete alatt egy szükebb 7-es bizottságot küld ki magából, elnök és el adó mellett tagok levén ebben: Bartha Miklós, Gamauf Vilmos, dr. Haller Károly, Kovács Ferencz apátplébános és Sándor József. E 7-es bizottság számos, a részletekbe menő ülésezés után további albizottságul Bartha Miklós elnöklete alatt, dr. Hegedüs István előadót, Gamauf Vilmost, Kovács Ferencz apátplébánost és Sándor József titkárt küldi ki, mely bizottság aztán adhoc 5 ös albizottság nevet nyer, be token át reggeltől estig dolgozik, majd fokozatosan beszámol a 7 es bizottságnak, ez a plenumnak s végül az igazgató választmány ápr. 12-én és 13-án két napig tartó tárgyalás után megállapodik a munkálatban, melynek elkészitéséhez ezer fej gondolkodása s ezer szív lelkesedése járult.

Hátrább leirjuk a modus proczendedit is, melylyel az adhoc-bizottság, illetve az igazgató-választmány az anyag begyüjtését illetoleg eljárt, itt most még a 6-ik szakosztály, a kitelepitő székely-szakosztály megalakulásáról emlékezünk meg, mi az ápr. 12-én Bartha Miklós alelnök által Kolozsvárra egybehivott gyülésben történt E szakosztály tagjai a na férfiak köréből állottak egybe, kik fennebb az igazgató választmány tagjaiul felsoroltattak. Elnök: gr. Bánffy Béla, alelnök Horváth Gyula, előadó Bartha Miklós; tagok többek közt: Bedő Albert, gróf Bethlen Géza, id Daniel Gábor, Gamauf Vilmos, Gálffy Sándor, Győrffy Gyula, Kovács Albert, Kovács Ferencz, Mikó Bálint, Orbán Balázs, Pócsa József, Szabó József, Szathmáry György, dr. Török Albert, Ugron Gábor. E szakosztály emlitett ápr. 12-ki ülésében megállapodott a kitelepités általános elveiben s az igazgató-választmánö elé nyujtandó javaslat kidolgozásával Bartha Miklóst bizta meg.

*

A szervezettel végzendők először, hogy az E. M. K. E. a lefolyt évben is párhuzamban tartotta szem előtt az összefogó rendszeres központi nyilvántartást és az egyedül gyümölcsöző autonom fiók-élet fejlesztését.

Ez évben alakultak meg: hunyadmegyei, kis-küküllőmegyei, maros-tordamegyei, szolnok-dobokamegyei és udvarhelymegyei női választmányaink: Barcsay Kálmánné, gr. Horváth-Tholdy Lajosné, báró Bánffy Györgyné, gr. Bethlen Pálné és Török Albertné elnökségeik alatt; a szilágymegyei választmány; alakultak ujra a Kolozsvár városi (igen tevékenyen,) a Vajda-Hunyad és Medgyes városi választmányok, s keletkeztek a toroczkói kör és cs. gorbói fiók. E nagy lépések közt nagy: gróf Károlyi Tiborné és a gróf Dessewffy Aurél elnökségök alatt a Budapest fővárosi férfi és nő választmány megalakulása, mely esemény életünkben, s az a szövetségi lépés, melyet az orsz. iskola-egylet tett felénk, midőn felajánlotta, hogy fővárosi tagjaink tagdijainak alapszabályszerü 25 százalékért lemond a saját gyüjtésről.

Egy tekintet különben a tagok megyék szerint csoportositott névsorára s azonnal szembeötlő, hogy egyesületünk a a haza bármely vidékén és városában egy fölhivásra képes fiókot alakitani, a mint hogy mindenteié előjegyezvék azon vezér férfiaink és nemes kölgyeink nevei, kiknél előbb-utóbb a megalakitás iránt hazafias bizalommal alkalmatlankodni kénytelenek leszünk.

Magukban az erdélyi részekben ma már kivétel nélkül minden megyében van megyei választmányunk, összesen 16, minden nagyobb helyen önálló városi választmányunk, összesen 18; ezek mellett pedig szintén van többé kevésbé önállólag 15 vidéki körünt, — a megyei választmányok által müködőleg 26 fiókunk. Ide véve az 5 megyei női válasrtmányt, 70 elnökséggel van Erdély behálózva, mihez hozzáveendő, hogy a szilágymegyei (Wesselényi-egylet) egy megyei választmány hatáskörében az E. M. K. E.-vel szövetségben áll s az év folyamán az aradi „Kölcsei-egylet“-tel oly egyességre lépptünk, hogy nevezett testvéregylet beszédi az E. M. K. E. aradmegyei tagjaitól a tagdijt, a megyei választmányoknak az alapszabályok által biztositott 25 százaléka fejében, mely összeget saját megyei kultur-czeljaira forditva, erről évi jelentésében számol el.

A választmányok, körök, fiókok szervezetével s müködésével jelentésünk külön részletes fejezete foglalkozik, kiemeljük azonban itt általánosságban, hogy ez évben a központtal való contaktus elevenné tételére különösen befolyt az egyesület által meginditott iparmozgalomban való változatos levelezés s még sokkal inkább az akczió meginditását illető anyagbekérés s az e körül kifejlett élénk és gazdag irat-váltás. Az egyes elnökségek tagjainak számlakönyve központilag kiszolgáltatva lévén, állandó kölcsönös közlés által tartatott fönn a tagmozgalom képe s éretett el a nyilvántartás tisztasága.

Ötezeret halad a központnak csak a fiókok irányában tett levelezése számja, mig az általános postaküldemények darab számja az idén fölért 30,000-ig.

E correspodenczia magyarázza meg a központi iroda munkáját, melyről, — minthogy a párhuzam felemlitésével kezdők — — itt mondjuk el, hogy: a mindig postafordultával elintézett folyó ügyek tengere közt, háromszor szólitotta föl ez évben zárt levélben egyenként és névszerint az egyesületi tagokat esedékes dijaik beküldésére; 10,000 példányban terjesztette el a tavalyi közgyülés fölhivását a nemzethez; adakozásra kérő felhivásokkal megkereste az egész magyar haza összes viriliseit; elvégezte az 1885 ben, a megalakuláskor, s az azóta összszesen kibocsátott 10 000 ivnek tulajdonosaiktól való bekérését; lebonyolitotta egy 100,000 frtos nemzetőri fölszerelés vállalkozása ügyét, mely egymaga egy irattárrá nőtte ki magát; végezte a hazafias sajtóban az összes ágitácziót; végrehajtott hátralék nélkül az igazgató választmánynak e mozgalmas évben való minden határozatait; kezdeményezte s elvégezte a szünetelő gyüjtő-szakosztály helyett az idén megejtett s immár majdnem kimeritettnek látszó többféle gyüjtés módokat; kielégitett minden részéből seregesen hozzáforduló minden megkeresést, s mit egyedül kelett vala emliteni: elkészitette és teljesen rendbehozta az egyesületnek összes számadásait, könyveit, melyek a hirtelen tularasztás s folyton ráeső uj anyag következtében csaknem nyers anyag gyanánt feküdtek 1885. április 12 étől, tehát 3 évtől kezdve fölhalmazódva maig.

Ki beszélne itt még részletekről!

Egy szük irodában összezsufolódva folyt — mintegy 4 hónapig még éjjel is — a munka, csakhogy a közgyülés elé ugy állhasssunk, mint kik gyüjtésben, szervezkedésben, rendszerességben, tervkészitésben kimeritettünk mindent, mi csak emberileg lehető.

A harmadik rendes igazgató választmánynak immár uj ösvényeket kell törnie.

*

Mi eredménye lett e széless alapu tovább-fejlődésnek, bizonyiték erre egyfelől először is a tagok szaporodásában nyilvánuló erkölcsi haladás, mely szerint oly esztendőben, midőn a legmegrázóbb elemi csapások sujtották hazánkat s hosszu ideig lázas háborus hir foglalta le a figyelmet s a kedélyeket, midőn a mellett a tagok gyüjtését viszonyainkhoz képest már kimeritettnek mondták: örökös és alapitó tagjaink száma 200-al, rendes tagjaink száma harmadfélezerrel, pártoló tagjaink száma 1000-el szaporodott, mely szaporodás következtében f. év jun. 30 án összes örökös- és alapitó tagjaink száma 1548-ra, a rendes tagoké 11,329-re, a pártoké 3944-re s igy összes tagjaink létszáma 16,843-ra emelkedett.

De bizonyiték másfelől az az anyagi gyarapodás, mely az adakozás uj utját kereső áldozatkészség folytán az esedékes tagdijakkal együtt kész vagyonunkat az utolsó zárszámadásig, f. év jul. 1-éig, pontosan: 258,007 forint és 46 krra emelte, tehát a tőkét egy év alatt majdnem megkétszerezte.

E tőkeemelés 10,253 tétel alatt történt, vagyis 10,253 külön czimet tartalmazó pénzküldemény érkezett, ennyiszer nyult felénk a kéz, hozván egyszerre legkissebb összegben 4 krt, legnagyobban 2202 forint 3 krt.

Az aláirásban biztositott, s ha akadálytalanul befoly, még várandó összeg összszesen, közel 185,790 frt és 55 kr., vagyis mint a jun. 30 ki mérleg mutatja: az E. M. K. E. készpénz és várandó vagyona együtt véve e pillanatig 443,798 forint 01 krajczár.

A várandó azonban csak évek folyamán esedékes s mint az egyesületi élet természettana mutatja, legalább 50%-ka storno alá esik.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A tény az, hogy **készpénz vagyonunk** aug. 12 kéig negyed millió 5-ös %-ra kamatozó tőkét mutat.

E 10.253 czimből, ha nehány nagyobbat itt kiemelünk, példaképen tesszük, illustrálni az áldozatkészség képét, jelölni a medret, melyben jelenleg a közadakozás nagyjában mozog.

Első sorban is elvi jelentőségű s a szivet magosan földobogtató áldozat volt ez egyesületi évben nemes Kis-Küküllővármegye közönsége. Mindjárt közgyülésünk után azon örvendetes esemény vezette be ugyanis az évet, hogy a kis-küküllőmenti kies megye törvényhatósági közgyülése, szeretett elnökünk gróf Bethlen Gábor főispán elnöklete alatt befizetendőleg, 2%-os vármegyei pótadó alakjában, 10.000 frtot szavazott meg. Már előbb 1885. nov. 26-án szavaztatott ugyan meg egyesületünk e legnagyobb örökös tagsága s Tisza Kálmán belügyminiszternek 1886. febr. 6-án 5580/III b. sz. alatt kelt leiratával „tekintettel e kiválóan közérdekü" egyesületre, valamint az 1883. évi XV. törvényczikk azon rendelkezésére, mely szerint a „megyék közmüvelődési czélokra is vethetnek ki pótadót," elvben helyben is hagyatott az: azonban, a pótadóval való fedezés kimondásánál az idézett törvény 10. §-nak intézkedése, mely szerint a pótadó igénybe vétele és mérve iránt a törvényhatósági közgyülés rendszerint évenkint előre a költségvetés megállapitása alkalmával határoz, figyelmen kivül hagyatván, a fedezés módjának már most kimondásához a miniszteri megerősités hozzá nem járulhatott.

Ennek következtében az 1886. szept. 25-én Diosö Szt.-Mártonban tartott őszi rendes közgyülés az utóbbi kifogást a bizott sági tagoknak is előre értesitése mellett szabályosan elenyésztetvén, a fedezésnek 2 százalékos pótadóval való megejtése az 1886. okt. 9 kén 55,928/III. b. sz. alatt kelt belügyminiszteri leirattal tudomásul vétetett. A határozat ellen egyetlen oldalról fölfolyamodás történvén, az erre érkezett belügyminiszteri leiratban ismét azt a jól eső erős és biztos hangot halljuk felénk szólani, mely ez előtt 3 évvel egyesületünk megindulásakor korlátjaik közé utasitotta vissza Beszterce-Naszód- és Szebenmegyék nemzetiségi zajongóit, kik a vármegyei zöldasztal mellől hitték magukat illetékeseknek, hogy egy törvényes és hazafias társadalmi mozgalmat feszitsd meg kiáltásokkal elfojthassanak. „Az E. M. K. E. — mondja Tisza Kálmán a felfolyamodással élt gör. keleti pap beadványára okt. 19 én 57,291/III. b sz. alatt — a közmüvelődés előmozditására czélzó s a különböző nemzetiségekkel szemben minden ellenséges indulatot kizáró közérdekü müködését e vármegyére is kiterjesztvén, annak ilyetén támogatása a megyebeli lakósokra bármely ajkuak is legyenek azok, sérelmet nem vonhat maga után." Valóban ez első E. M. K. E. pótadó ilyetén bevezetése után méltán irhatta a megye nevében, annak lelkes alispánja H. Gaál Domokos egyesületünkhöz: „Vajha Kis Küküllőmegyének ezen áldozata az ország minden részében nagyra élesztené a hazafias lelkesültség lángját, hogy annak fényénél és éltető melegénél az E. M. K. E. müködése nemcsak hatályos, hanem egészen sikerteljes lehessen!" A nemes megyét, mint legnagyobb örököstagunkat az igazgató választmányi gyüléseken ez évben a törvényhatóság közgyülése határozatából gróf Bethlen Árpád megyei virilis bizottsági tag képviselte.

Alig hangzottak el tavalyi kolozsvári első rendes közgyülésünkön az éljenek, midőn az ezt követő ünnepélyes diszebéden Szász Domokos erdélyi ref. püspök választmányi tag viharos hatást keltett hatalmas felköszöntőben azon kijelentést tette, hogy élete tartamáig minden évben évi 200 frtot fizet az egyesület pénztárába. Társas összejövetelen jelentette ki folyó év február havában Peielle István kolozsvári nagy kereskedő is 1000 frttal alapitóvá belépését, az összeget mindjárt másnap egészben lefizetve.

Évi 100 frtot szavazott meg Szentes város közönsége, mig az egyesület fenn áll. És meg kell itt is emlitenünk Ferenczy Lajos városi képviselőt Miskolczról, ki évi 50 frtot igért a mig él, s kérés és felszólitás nélkül a legnagyobb pontossággal fizeti immár a 3 ik 50 frtot.

Ugyancsak 1000 frt alapitványt tett le a „Magyarországi tanitók Eötvös-alap"-jánál Gyertyánffy István a m. kir. állami Paedagogium igazgatója, azon mély vonatkozásu rendeltetéssel, hogy az összeg kamatai évenkint az E. M. K. E. által ajánlt valamelyik erdélyrészi tanitónak adassanak, kit az egyesület saját czéljai szempontjából e jutalomra kiváltképen érdemesnek talál.

A Bécsben fennállott „Bécsi magyar segélyző és társas-egylet" feloszolván, 1000 frtot tevő vagyonának az egyesület számára leendő juttatása végett, a jobbára erdélyiekből álló tagoknak f. év febr. 13 án tartott gyüléséből megkereső lépések történtek dr. Borosnyói Lukáts Lajos volt elnök által, miuek következtében az ügy immár a belügyminiszteri jóváhagyás stadiumába került.

Alapitótag Orbán Balázs orsz. képviselő, a püspök-ladányi vasutállomásnál ezer frtot (200 darab aranyat) lelvén, sietett az összegről, miután Curiai végzés által annak birtokló jogába helyeztetett, az egyesület javára nagylelküen lemondani. Miután a kitüzött határidőig tulajdonosként senki nem jelentkezett: az összeg kiszolgáltatásáért lépések tétettek a letéttettek a letéteményes fővárosi áll. rendőrhivatalnál.

Uj, az E. M. K. E. gyüjtése történetében váratlan és fölemelő kezdeményezés az, mely Karacs Teréznek beküldött fillérei alapján Bartha Miklósné által példátlan erővel és önfeláldozással Kolozsvárt a tél folyamán inauguráltatott.

Karacs Teréz, ki már az 1830-as évektől erre felé a magyar közmüvelődés, a nemzeti nőnevelés egyik legelső uttörő hős nője gyanánt áldozá a hazának életét, — aggkora beteg magányából értesülve az uj ébredésről, sietett csekély nyugdija fillérei ből élete egész idejére mindennapra 1 krt fölajánlani. Az első év 365 krját beküldve, gyönyörü lángszavakkal hivta föl a magyar nőket az adakozás ezen módjára. Minden nap a háztartásban egy krajczárt megtakaritani s meggyüjteni, ha csak 100.000 magyar nő szánná rá erre magát!

Bartha Miklósné — kinek kiváló férje szóban és irásban annyi tüzzel és annyiszor hivta fel a magyar társadalmat O'Connelnek az irek számára tett csodás peny gyüjtése példájára — Bartha Miklósné ragadta meg a nehéz föladatot, testet adni egy kimondott szónak, s férfiunak becsületére váló, illetve csak nőt jellemző önfeláldozással, félig betegen indult neki: ideát valósitani, — lelkes társnőket toborozva össze — tél közepén házalni! Magyary Gézáné, Pákey Lajosné, Weisel Mari, Nagy Piroska, Csákány Vilma önkéntes társnők kiséretében, majd megnyerve Szász Gerőnét, Boross Györgynét, De Gerando Antoninát, Agh Vilmát (Bánfi-Hunyadon), Nemes Irmát (Szamosfalván), Nemessányi Marit, Kellnerné Arany Juliat (Beszterczén), Bikfalvy Istvánnét (Zilah). dr. Csernátoni Gyulánét (Deésen), Pap Jánosnét (Sz.-Kereszturi), özv. Kopriva Ferencznét, Simay Ferencznét (Túrából), Bartha Vilmát (Sepsi-Szent György-ről), Pap Bertát és Pap Annát (Székely-Kereszturról), Nemessányi Vilmát (Gyéres ről); házról-házra ismerős és ismeretlen nőkhöz bemenve, rövid idő alatt nem kevesebb, mint közel 1000 aláiró találtatott, kik együtt harmadfélezer forintot tesznek ez évben krajczáronként félre.

Évkönyvünk megfelelő helyén közöljük az első 1000 nevét, kik peldát adtak az igazi korul-munka csodás eredményéről: sokat nyujtani a köznek, anélkül, hogy az egyes tulságosan megsinylené.

A Kolozsvárról igy meginditott hullámverés hatása a Budapest fővárosi választmány azon ténye, hogy félre téve a tagokat gyüjtő nehézkes s töméntelen költségbe kerülő szokott utat, 3600 perselyt helyezett el, a főváros lelkes hölgyeinél, kik családjok édes szentélyében, terhes gondjaikon felül, arra is kötelezték magukat, hogy minden héten egy hatost dobnak a nemzeti ügy ez önkéntes adópénztárába!

Tervben van a perselyeknek tovább terjesztése s valóban nem lehetne csodásabb eredményt elérni, mintha minden istentől megáldott tüzhelynél, minden templomban és közhelyen ily perselyek helyeztetnének el. A skót presbyteri egyház tudtunkkal nem ad összes lelkészi karának semmi fizetést, de eltartja mindannyiát fényesen csupán... a templomban kitett perselyek által.

Nagy eredményü pénzteremtési forma az E. M. K. E.-re nézve a tánczvigalmak rendezése. Levéltárunk — mint mozgalmunk emlékeit — százait őrzi az idei farsang báli meghivóinak.

Első helyen áll a tánczvigalmak közt — hogy egyes megemlitéseket is tegyünk — a fővárosi E. M. K. E. bál, mely az idén is megtartatva, a legfényesebb erkölcsi siker mellett 1450 frtot jövedelmezett. Ő felsége urunk és királyunk ismét 100 frttal változtatta meg jegyét, s a bálon jelen voltak a főváros legelső politikai, katonai, születési s társadalmi előkelőségei — A maros-tordamrgyei női-választmány marosvásárhelyi bálja, melyről megfelelő helyen külön emlékezünk meg, szintén a legelőkelőbb közéleti tényezők fényes részvétele mellett 1055 frt 30 krt jövedelmezett. Nem kevesebb mint 735 frt 50 kr fotyt be a kis, de drága magyar Nagy Enyed városában tartott bál jövedelmében; 603 frt átlagjövedelmet jelentett be a derék székely városban, Udvarhelyen tartott bál bevételében az udvarhelymegyei nő-választmány; 500 frtot juttatott a kolozsvári nő-egylet egy népünnepélyből; 377 frt 88 krt a Békés városi bál eredménye; s 442 frtot teremtett a Gyarmathy Zsigáné tombolája a Margitszigeten 1886. szeptemberében.

Nem czélunk azonban itt ismételni a sajtóból eléggé ismert adatokat. De ki kell emelnünk a tényt, vagy legalább is most utalnunk kell a Kolozsvár városi választmány ægise alatt lefolyt ama kolozsvári estélyekre, melyeket a tél folyamán a költő Petelei István rendezet. A „Kolozsvár városi választmány" fejezet alatt vannak irva az estélyek, ugy a mint a városi választmány rólok nyilatkozik: itt is emlitjük azonban köszönetünket ugy a rendezőség s annak feje, mint az estélyeken részvett nagy nevek és urnők iránt, kik nem csak 1806 frt 20 krhoz közeledő jövedelmet teremtettek, de Kolozsvár mint erdélyrészi vezérváros életében az E. M. K. E. kiküldéséhez méltó uj szellemet juttattak érvényre ez estélyek alatt.

Nem szüneteltek azonban a taggyüjtések sem, sőt hatalmas engedmények jelentettek be. Hogy lehetne különben az E. M. K. E.-nek 17,000 tag-létszáma, midőn csak most üli második közgyülését?!

Itt sem lehet feladatunk minden gyüjtést elősorolni, de némelyek könnyet hajtanak a szembe s édes őket minél többször emlegeti.

Már csak a közgyülés után vettük Baross Gábor közmunka és közlekedésügyi miniszter, illetve Lukács Béla m. kir. áll. vasuti elnök igazgató kötetnyi iv-gyüjteményét, melyeken a m. kir. államvasutak hazafias tisztviselői 8862 frt 53 krt irtak alá, 2202 frt 03 krt, mint esedékes részletet azonnal beszállitván. „Örömömre szolgál, közölném e tényt", mondotta s mondhatta méltán a miniszter leiratában.

A rimamurány-salgó-tarjáni vasmü részvénytársaság 2031 frt 85 kr aláirási eredményt jelentett be 1886. decz. 2-án, közel 2000 frtot egyszersmind beszállitván; a magyar észak-keleti vasut vezérigazgatója Ivánka Imre 574 frt 64 kr aláirást gyüjtött a vasut tiszti, altiszti, szolga és munkásszemélyzete közt s 478 frtot összegyüjtve küldött be Kolozsvárra; Biharmegye lelkes főszolgabirái: Szabó Sándor (Kakasd), Kiss Elek (Nagy-Várad), Fráter Gyula (Derecske), Palinkas Imre (Tenke), Beliczay Sándor (Belényes), Csányi István (Élesd), Géczy János (Kapocsány) gyüjtésökben 3648 frt aláirásról értesitett Beöthy Andor alispán; és 1011 frt aláirás érkezett Veszprém megye alispánja, Véghelyi Dezső utján, befolyt 511 frttal kapcsolatban.

Általában állami és törvényhatósági tisztviselőink lelkében él az E. M. K. E. szent hivatása és czélja legiukább átértve és átérezve. Időrendileg véve 754 frt aláirást jelent be s 354 frt 20 krt küld be aug. hó végén Mattyók Bencze Pest-Pilis-Solt Kiskunmegye főszolgabirája; 312 frt 30 kr aláirást jelent be Bély János győrmegyei főszolgabiró, az egész összeget beküldve; bejelent Kapczy Vilmos győrmegyei főszolgabiró 148 frtot; Szakáll Antal nógrádmegyei főszolgabiró 144 frtot; ifj. Szilagyi Lajos ráczkevei (Pestm.) főszolgabiró 433 frt 17 krt; Erdőhegyi Barna mándoki (Szabolcsm.) főszolgabiró 486 frt; Lovász Gábor margittai (Biharm.) főszolgabiró 252 frtot; Szölösy Ferencz vaskohi (Biharm.) főszolgabiró 180 frtot; Gerenday Lajos szegszárdi (Tolnam.) főszolgabiró — az egész összeget begyüjtve — 680 frtot; Montsko Ferencz (Bethlen falu, Szepesm.) főszolgabiró — majdnem az egészet begyüjtve — 171 frtot; Tompa Miklós háromszékmegyei főszolgabiró 607 frtot; dr. Angyal Kálmán torontálmegyei főszolgabiró 174 frt 50 kr gyüjtött. Hasonlóképen járul buzgalma folytán Erdély nagy ügyéhez: Nesselfeld Lajos Torda város főjegyzője 536 frt, Balogh Vilmos min. titkár 202 frt 20 kr, Tasnádi Nagy Gyula orsz. levéltárnok 204 frt, Kovács Géza magy. kir. főerdész 143 frt, Gidófalvy Béla vezető számtiszt Lugosról 120 frt, Zsblnay Mihály budapesti postatiszt 420 frt, Szondy Mátyás szabadkai törvényszéki biró 128 frt, Toperczer Károly margittai (Torontálm.) kir. járásbiró 102 frt, Háromszékmegye alispánja báró Apor Gábor a közlekedésügyi miniszter rendeletéből egy utmunka-birságból 500 frt gyüjtéssel, illetve bejelentéssel.

Lehetetlen, hogy a fenséges eszme ne hatott volna gyujtólag épen a fenséges iránt nyitva álló ifjui szivekre. Eltekintve az iskolákban állandólag folyó, egyformán kedves, de kisebb gyüjtésektől: kiemelendő e tekintetben a budapesti m. kir. magy. tud. és müegyetem polgárainak 670 frt, valamint a kolozsvári egyetem egyes karjai ifjuságának 310 frt adakozása.

Az összes kibocsátott ivek bekéretvén, legnagyobb tétellel 854 frt aláirással érkezett be a gróf Bethlen Pál választmányi tag ive.

Az egyesek nagyobb áldozatára példa a Szautter Gusztáv pécsi közs és váltó-ügyvédé, ki 500 frttal lépett be, az olasz Sidoli cirkus-társulatáé, mely szintén 500 frttal lépett be a tagok közé; a gróf Teleky Árvédé, ki miután édes atyja kifizette helyette 1000 frtos alapitványa hátralevő 400 frt részletét, a „saját erejéből" akarva igéretét beváltani, zsebpénzéből ujabb 400 forintot küldött, mely összeggel legnagyobb 1500 forintos alapitójává lett az egyesületnek.

Rafaj Károly, az egyszerü székely birtokos, első alapitónk, áthatva a tavalyi közgyülés magasztosságától, 300 frtos alapitványát 500 forintra emelte föl.

Ex uno disce omnes!

A példákból csak képét akartuk adni a nemzet áldozatának, nem kimeriteni a sajtó utján amugy is ismert adakozásokat, melyek módjának és leleményességének végehossza nincs.

De ez idézetek arra is példák, mily gondos kathegorisálással tartatnak nyilván — örök időkre fölfektetve — a közönség fillérei, még az itt fel nem sorolt legeslegkisebbek is.

Emlitők, hogy az egyesület pénztári könyvei és számadásai, mindenben a megállapitott s elfogadott részletes pénztárkezelési szabályzatot tartva szem előtt — a megelőző két közgyülés által adott indemnityhez képest, elkészültek.

Junius hó 22 én szabályszerüleg előbb egy háromtagu bizottság, majd a számvizsgálók kiszálván megvizsgálták és számba vették a pénztár-, fő- és számlakönyveket, naplót, folyó számlakönyvet és forgalmi naplót stb., s ezeket egymással, valamint a hozzájok tartozó okmányokkal és iratokkal, a titkári beutalásokkal és levéltárral egybehasonlitván, mindent „a legszebb s a legnagyobb pontossággal vezettnek" találtak, mely után nyomban megejtetvén az egyesületnek biztonság szempontjából a városházán elhelyezett Wertheim-szekrényében őrzött vagyona fölött a pénztárvizsgálat is, kitünt, hogy az E. M. K. E. vagyona példás hüséggel és tisztasággal mindenben a szabályzatnak, számadásoknak és a hozott határozatoknak megfelelőleg teljesen hiánytalanul kezelve és megőrizve van.

Mint az eredetiben mellekelt zárszámadásokból kitünik az E. M. K. E. összes kiadása 1887. decz. 28-tól mind maig (1885 jun. 30-ig), t. i. az akczió általános és egyetemleges meginditása pillanatáig segélyezésekben és költségekben együttvéve 11,907 frt 19 kr., mely összegnél megkivánjuk itt jegyezni, hogy ez nincs benne abban a hátrább részletezendő 16,355 frtban, mely a tulajdonképeni akczió első tömeges segélyes melynek folyósitása már megindittatott, — vagyis mely még ez évben, mint megszavazott segély a tanévnek szeptemberben való megujitásával kiadandó.

(Folytatás a mellékleten.)

Politikai hirek.

A bolgár események foglalkoztatják folyvást az európai közvéleményt és diplomacziát. A legcsekélyebb mozzanatot is egész figyelemmel kisér az összes sajtó és megjegyzésekkel kiséri azt; a nagyhatalmak titkos mühelyeiben, miket diplomacziának szoktak nevezni, folyvást Bulgária sorsával foglalkoznak. Pedig, ha magára hagynák s nem elegyednének bele ügyeibe, bizonyára boldogulna. Bármily komolyan fáradozik is a fiatal bolgár fejedelem azon, hogy a belviszonyok megerősitésével vivja ki magának a hatalmak által való elismertetését, igyekezete megtörik a számbavehető bolgár államférfiak közt uralkodó visszavonáson. A kabinet megalakitása sokkal nagyobb nehézségekbe ütközik, mint azt I. Ferdinánd, lelkes fogadtatása után várhatta. Fenkölt idealizmussal tervezgette a trónját elfoglaló államfő, hogyan fogja majd egymással kiengesztelni a pártokat. De reménye csalóka volt. Nemcsak hogy az ellenzéket nem tudta belevonni a kormányba, hanem még a most diadalt ért bolgár politika hivei is nehezen akarnak tárczát vállalni a kormányban. A Zankov párt több

---

AZ „ELLENZÉK" TÁRCÁJA.

1887. augusztus 27.

Diána fegyelme.

A „Dora" szerzőjétől.

Az „Ellenzék" számára forditotta: **Amica.**

LI.

(Folytatás.) 82

Szive keserüségében leánya hajlandó volt azt mondani, hogy Diána a menyegzője napján halt meg. S boldog ifjuságának az árnya jelent meg előtte. Az a Diána ki danolva ment végig a szobákon, ki napfénnyel s nevetéssel töltötte meg a házat, nem volt többé. Egy olyan asszony volt a helyében kinek szép arczára a szerencsétlen szerelem és megtört reménynek szomoru története volt irva.

Amint a parkon végig hajtottak, Lord Clanronald némileg kiheverte rosz kedélyét, s mire a házhoz érkeztek ismét jó kedvü volt.

— Ez a menyegzőnk napjára emlékeztet. mondá Diánának a mint az előcsarnokon keresztül mentek.

S Diána fájó szivvel s megrázkodva fordult el tőle.

Megérkezésük napján Cameron Péter sokkal jobban érezte magát, s képes volt a családjával ebédelni.

— Diána, mondá, olyan jól esik tégedet látni, mintha a régi idők tértek volna vissza. Oh mennyire hiányzott arczod mellőlem! Elmeneteled után ezek a szobák nem voltak többé a régiek előttem.

Lady Cameronnak ez az utolsó megjegyzés sehogy sem tetszett; de mosolyogva nézett Diánára.

— Pedig, mondá, mindent elkövettem, hogy a maga távollétének a hiányát pótoljam.

Diána nem válaszolt. Volt idő, midőn felvette volna a keztyüt, midőn az atyja szavait örömmel fogadta volna; de a visszatorlásban nem talált többé gyönyörüséget s a Lady Cameron megjegyzését figyelem nélkül hagyta.

A nagy étteremben ebédeltek. Lady Cameron bársony ruhájában nagyon jól mulatott; Diána fehér selyemmel vegyitett halvány kék bársony ruhát viselt s a hires Clanronald gyémántokat tette fel.

Egy idegen azt gondolhatta volna, az ebédlő asztalt egy boldog család ülte körül; de Cameron Péter nyugtalanitó tényt fedezett fel. Az első az volt, hogy Lord Clanronald nagyon sokat ivott; a második pedig az volt, hogy a leánya szép arczának a rendes kifejezése nagyon szomoru volt.— Kedélye folytonosan nyomottnak látszott, vidám nevetése nem hallszott többé, a kék szemekben nem volt többé csintalan mosoly, s ha valaki megszólitotta, felrettent, mintha álomból költötték volna fel.

Ebéd után Lady Camaron vállalta magára azt a kötelességet, hogy Lord Clanronaldot mulattassa. Ő nem bocsátott meg neki, soha sem volt hajlandó megbocsátani, hogy Evadnét mellőzve Diánát vette el; de hasztalan lett volna kellemetlennek lenni iránta; tehát kártyázni hivta. Lord Clanronald nem volt valami különös kegyes, s motyogott valamit, hogy jobb szeretne biliárdozni; de Lady Cameron azt a sajátságos mosolyát vette elő, melynek egy férfi sem tudott ellent állani, s a gróf meg adta magát háziasszonya fondorkodásának.

— Férjemet s Diánát hagyjuk egymással beszélgetni, mondá nyájason. Ők oly rég nem látták egymást.

Lady Cameron nem volt egy órahosszat négyszemközt Lord Clanronalddal, midőn szava járása szerint a helyzet ura volt. A gróf gunyolódásai s vastag éleei a házasság és az emelkedett szellemü asszonyok iránt, tudtára adták, hogy házassága nem ütött jól ki, s mennyire sajnálja, hogy Evadnét Diánáért elhagyta.

Nehány évvel ezelőtt Lady Cameron gonosz örömmel fogadta volna ezt a hirt; de most nem ugy volt. Most biztosan ült trónusán, s nem félt többé Diánától. Sőt sajnálat férkőzött szivébe a fiatal asszony iránt, midőn látta, hogy férjének a természete mily durva kiméletlen.

— Midőn udvarolni járt hozzánk el rejtette valódi természetét — mondá magában. — Ha Evadne olyannak látta volna a milyen valóban, ugy nem szerette volna.

Ez idő alatt atyja és leánya a nagy ives ablakhoz mentek, s a fák felett a hold feljövetelét nézték. S bár társalgásuk elég szeretetteljes volt, bizalmaskodásba nem ment az át. Diána nem beszélt sem a férjéről, sem a családi életéről, sem az ő bajairól.

— Diána, hiányoztál nekem — mondá Cameron Péter; otthonom nem volt otthon nálad nélkül. De betegségemig még sem tudtam, hogy mennyire hiányzol. — Bár soha sem távoznál el tőlem.

— Én is azt kivánom — mondá Diána.

Beszéltek régi barátjaikról — Richárdról és Theáról, Lady Colwynról — de főleg Sir Royalról. — A Diána arcza gyöngéd lett s elérzékenyült midőn róla beszélt, s szemeiben könnyek ragyogtak. Nehány évvel ezelőtt nem tudott volna egy napig otthon maradni, hogy Sir Royalt ne lássa. Ha Sir Royal nem lovagolt volna át hogy őt lássa, ő ment volna Westwaterbe; de most, bár épen ugy szerette mint akkor, nem sietett vele találkozni, miután csupán jelenléte elég volt arra, hogy boldog multjának az emlékét felébressze.

Cameron ur komolyan rázta a fejét midőn Sir Royalról beszélt.

— A te térjhez meneteled óta nem az az ember aki régen volt — mondá. — Én gyakran gondoltam hogy Royal szeretett téged.

Diána nagyon jól tudta hogy Royal mennyire szerette, s mit szenvedett; de nem tett semmi megjegyzést.

— Azt tudom, s önkényt értetődik — folytatá Cameron ur — hogy te soha sem mentél volna hozzá férjhez; Royal olyan idős hogy atyád lehetne.

De nekem ugy tetszik hogy azóta egészen megváltozott. Kósza hireket hallottam róla, hogy egyszer máskor nagyon különösen viselte magát, s az emberek kaptak rajta, hogy különczködéseiről beszéljenek.

— Szegény Royal! — sohajtá Lady Clanronald. Szeretném mielőbb látni.

— Betegségem alatt minden nap meglátogatott — folytatá Cameron ur. Midőn tudattam vele jöveteledet, nagyon izgatott lett, le s fel járkált a szobámba, miközben folytonosan rólad beszélt s kérdezősködött. Azt akarta tudni hogy boldog vagy-e? — Ő kedvezőtlen hireket hallott rólad. — S folytonosan csak azt kérdezte hogy boldog vagy-e? — És Diána, ő azt mondá, hogy majd nem minden éjjel rólad álmodik, s hogy te mindig sirva s kezeidet tördelve jelensz meg előtte azt kiáltva: — „Royal segits rajtam, Royal segits rajtam!"

És Diána csudálkozott magában hogy hogy képzelhette azt, mert tényleg igaz volt, hogy szivében e kiáltás gyakran felébredt.

— Én nem gondolom, hogy ő jó egészségben volna — végezte Cameron ur.

S Diánának eszébe jutott a mit Royal főfájásairól mondott.

— Papa, mikor fog Royal ide jönni? kérdé aggályosan.

— Holnap át jön, volt a válasz. Mára nem hivtam meg.

— Alig várom hogy lássam, mondá Diána. És oh papa milyen különös, hogy Rich vette el Theát! Ugy örültem midőn hallottam.

— Nagyon fejt Richnek hogy nem jöttél el a lakadalmára, mondá Cameron ur.

— Nekem is rosszul esett, mondá Diána halk hangon. De nem jöhettem. Én, mert tudja papa, az igazat megvallva nekem nincs kedvem az esküvőkön jelen lenni.

Hirtelen elhallgatott, s egy jó ideig néma volt.

— Papa, énekeljek magának valamit? kérdé. Azt hiszem elfelejtette hogy milyen a hangom.

A zongorához ment, s a holdvilága a ruháján tündöklött amint elhaladt. Hangja megtöltötte a szobát s a terrasson hallatszott. Cameron Péternek a szemei könnyekkel teltek meg, midőn a leánya énekét hallgatta.

A szomoru dal bevégezte után Diána felállott a zongora mellől, s vissza ment az ablakhoz, hol a holdvilág az atyja arczára esett.

— Diána, gyakran szoktál énekelni? kérdé Cameron ur.

— Nem papa, volt a válasz. Majd nem egészen fel hagytam az énekkel.

— Miért édesem? volt az atyja rövid kérdése.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

…t ugy látszik vezetőjük, a ki most Konstantinápolyban időzik, bujtogatja, nem az uj fejedelem, hanem a nemzeti szabadelvü pártnak a kabinet számára megnyerhető tagjai ellen és igy a fejedelem csakis a liberalis pártra támaszkodhatik. Hanem még igy is sértett ambitiók, kicsinyes féltékenykedések nehezitik meg a kormányválság megszüntetését. Maga a nemzeti szabadelvü párt egyik legtekintélyesebb vezére, Coburg herczeg fejedelemmé választásának egyik leglelkesebb propagatora: Toncsev is visszautasitotta a neki felajánlott tárczát, azzal, hogy szeretett uralkodója ügyeinek többet használhat, ha nem ül a kormány padjain.

Egy becsületes franczia nyilatkozat. Clemenceau „Justice“-sze élesen kikél a franczia kormánynak a bolgár kérdésben követett politikája ellen Francziaországnak,(igy ir az idézett lap,) méltóbb magatartást kellett volna tanusitania a köztársasághoz. Nem helyes, hogy egyrészről Giersre, másrészről Bimarckra támaszkodik. Ha egy nép szabadságát, legyen az bármily kicsiny és abbeli jogát hogy ügyeit önmaga önallóan intézze, egyrészről cinicusan, másrészről gunyosan vitatják és megtámadják; szabad-e a democratáknak a brutalitás és cinismus uszályhordozóivá válnia?

Németországnak a bolgár kérdésben követett magatartásáról a „Nat. Zeitung“ nyilván sugalmazott czikkében azt irja, hogy Németország Szerbiábbn az osztrák-magyar monarchia, Bulgariában pedig Oroszország kétségtelenül Oroszország mellett foglal állást, ha ez a bolgár kérdést megoldani igyekszik.

Tanügy.

A kolozsvári állami tanitóképző gyakorló iskolájába a beiratások szeptember hó 1én d. e. 8–12-ig d. u. 2–4-ig eszközöltetnek. Helyszüke miatt a felsőbb osztályokba nem vétetik fel uj növendék, az első osztályba 6 ik életévüket betöltött gyermekek vétetnek fel számszerint 6 an. Kolozsvár, 1887. 27 én. Kasztner Janka igazgatónő.

*

Értesités. A helybeli nőipariskolában a beiratások szeptember hó 1—4. napjain történnek az iskolahelyiségben (Lyceumi nyomda-épület.)

Midőn a nagyérdemü szülék figyelmét felhivjuk az iskolára, a felvételi szabályból közöljük a következő pontokat: Az iskola rendes tanfolyama 2 évre terjed. Fölvétetnek oly növendékek, kik a 13 éves életkort betöltötték és legalább is folyékonyan olvasni, olvashatóan irni tudnak s egész számokkal a négy alapmiveletet értik. A rendes növendékek 1 frt beiratási dijat és havonként 2 frtot fizetnek. A beiratási dij csak az iskolába való első fölvételkor fizettetik. A tandijmentesség kérdésében a választmány határoz; ezért az ily tartalmu folyamodványok az Erdélyrészi Háziipar- és Iparfejlesztő egylet igazgató választmánya elnökéhez nyujtandók be László Józsefné választmányi igazgatóhoz.

A rendes tanfolyamon kivül vannak rendkivüli szaktanfolyamok (ruhaszabás és varrás, fehér himzés és müihimzés, gépkötés) melyek a gépkötést kivéve, mely 3 hóra terjed, 5 havi kötelezettséggel járnak, havi 5 frt fizetés mellett, mely a tanfolyam megszakitása esetében is fizetendő.

A szabászati tanfolyamba a felvétel szeptember 1-től 15 ig és február 1 től 15 ig, a gépkötési tanfolyamba szept. 1-től április 1-ig, a himzésibe szept. 1-től jun. 1-ig bármely időben történhetik. Részletesebb tájékoztatással szolgál az iskola igazgatósága.

*

A kolozsvári ág. h. ev. elemi iskolában az 1887—8 tanévi beiratások szept. 1. 2. 3. és 4-én eszközöltetnek d. e. 9—12 d. u. 3—6 óráig. A rendes tanitás 5-én veszi kezdetét. Turcsányi Gyula igazgató.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, augusztus 27.

— **Jégvihar.** Aljárában f. hó 22-én d. u. 3 órakor délnyugati irányból nagy vihar támadt, s minden eső nélkül galambtojás nagyságu jéghullás vonult keresztül a birtokosok fordulóján s a község felett, a még aratatlan tavaszbuzát s más tavasz és kertiveteményeket tönkre verve. Legérzékenyebben a csapás az unitárius lelkészt érte, mert a mezei terményen kivül a gazdag terméssel mutatkozott szép gymölcsöst összepocsékolta — a szép alma és renglótermés a füben hever megsemmisitve.

— **A szebeni mükiállitás** rendező bizottsága kérvényt intézett még augusztus elején a közlekedésügyi miniszteriumhoz, hogy a kiálllitást látogató idegenek számára mérsékelt menettérti jegyeket bocsáttasson ki. Tegnapelőtt visszaérkezett a kérvény elutasitó válasszal, mert a ministerium a tárgyak szállitási dijjában már adott kedvezményt, — de a látogató közönség számára nem.

— **Egy agitator** elfogatása. Szathmáron Dr. Lukács László volt gimnáziumi román hittan-tanárt, felségsértés és a nemzet elleni izgatás miatt, a törvényszék tegnap letartóztatta. Lukács Lászlót és izgatásait jól ismerik Szatmárban. Ő ott bizonyos hirhetségre tett szert. Ő volt az, ki a szatmármegyei közgyülésen és közmivelődési adó ellen szavazott s ez ellen appellált is. Az ő városképviselői virilista mandátumát a közgyülés semmisnek jelentette ki, de a belügyminiszter nem hagyta jóvá e határozatot. Lukács a magyar allam ellen folytonosan a leghevesebb izgatást fejtette ki. A képv. választásoknál jelölt is volt, de a jelöltségtől a választás előtt visszalépett. Tanári állását elveszté, de mint pap, püspöke kegyelméből élt. Elfogatása a felvidéken elképzelhetőleg nagy szenzácziót kelt.

— **A nagy hadgyakorlatra** szeptember 3 án reggel 5—6 óra között indul Torda felé a helybenállomásozó 57-ik ezred. Kolozsvárra külön katonai vonaton szept. 23-án érkezik vissza.

— **Hidalmáson** e hó 20-án az ottani könyvtar tőkéjének gyarapitására Császar Miklósné önsga hangversenynyel egybekötött zártkörü tánczvigalmat rendezett. Hidalmás közönsége ez alkalommal is bebizonyitotta, hogy a közmüvelődés iránt állandó meleg érdeklődéssel viseltetik. A szép szamban megjelent helybeli és vidéki közönség nemes érdeklődése mellett elhozta magaval üde kedélyét s vig kedvét is, melynek valódi őszinteségét a következő napon is folytatott pót-tánczvigalom is igazolta. A hangverseny sikeréhez szives közremüködésükkel járultak hozzá Császár Miklósné zongora játékával, Hantz Jenő hegedü, Godina Lajos és Hantz Mihály urak fuvolajátékaikkal, továbbá Tiszteletes Balla Károly és Fülöp Béla urak, kiknek sorából különösen kitünt Schultze Laura kisaszszony Chopin pár darabjának oly meglepő precisitással előadott zongorajátékával, mely a változatos müsornak egyik legsikerültebb pontját képezte. — Felülfizettek: gróf Bethlen Ödön 4 frtot, Benkő Kálmán, Herepei Árpád, Horvát Sándorné, Keményffy Farkas, Karacsonyi János, Kászonyi Kálmán, Puskás Sándorné, Weinberger Manó egy-egy forintot. A 67 frt összes bevételből 14 frt 88 kr, a jelzett könyvtár tőkéjének gyarapitására fordittatott. A t. felülfizetők áldozatuk jutalmát találják a nemes czél előbbrevitelének tudatában, ugyszintén Császár Miklósné őnagysága is, ki e vidék irodalmi közérdekeinek buzgó harczosává szegődött s nemes törekvésének ez alkalommal is nem első izben adta fényes tanujelét.

— **Örömhir** az antiszemitáknak. Br. Rothschild Salamon egyetlen leánya Rothschild Helén mult szerdán, miután előbb róm. kath vallásra tért, nöül ment báró Znyelen de Nyevelt de Harr Istvánhoz. — Anynyi millióért szebb nevü urat is kaphatott volna.

— **Az „Eredeti Magyar Daltár“** közbejött akadályok miatt augusztus hóban nem jelenhetvén meg, annak VII.. füzete szeptember hóban fogmegjelenni.

— **A magyarigenben** 1848-ban vértanui halált szenvedett magyarok közös sirjához emelendő emlékkő alapja javára az emlékkőbizottság által folyó hó 21-én rendezett nyári mulatság meglehetős eredménynyel folyt le; mert nem csak hogy a vidéki intelligenczia nagy számmal vett abban részt, hanem jövedelem tekintetében is szép eredmény mutatkozik.

— **Merénylet czárra.** Az udvarhoz közel álló körökben beszélik, hogy a czár ellen Krasnoje Seleból Pétervárra való utaztában e hé 20 ikán merényletet intéztek, a mennyiben egy gárdatisztnek öltözött nihilista, közvetlen közelségről rálőtt a czárra, a nélkül, hogy eltalálta polna. A második revolvergolyó surolta a czár kabátját. Ez eset következtében most betegen fekszik a czárné.

— **A népesedési mozgalomról** 1885-ben érdekes adatokat közöl a magyar statisztikai évkönyv. Az irt évben hazánkben 142.367 házasság köttetett, 3 ezerrel kevesebb mint az ezt megelőző évben. E számokból legtöbb esik november hóra: 29 472. Elválás által 1885 ben 967 házasság oszlott fel A legény és hajadonok közti házasságok száma 110.002 özvegy és özvegy között 12.514; özvegy férfi és hajadon közön 12 571. Elvált férfi és elvált asszony közt házasság nem jött létre. Vegyes házasság volt 12095. Korra nézve 1885-ben 24 éven alul levő férfi elvett 20 éven aluli nőt 25,939, 40—50 éves nőt 159, ötven éven felüli nőt 35 esetben. 24—30 év közti férfi egybekelt 20 éven aluli nével 25,037; 24—30 év közti nővel 11,635, 40—50 éves nővel 309, ötven éven felül nővel 41 esetben. Hatvan éven felüli férfi egybekélt 20 éven aluli nővel 11, 20—24 éves nővel 24, 24—34 éves nővel 50, 30—40 éves nővel 155. 40—50 éves nővel 501, 50 éven felüli nővel 912 esetben. E számok az utóbbi öt évi cziklusban nem nagyon térnek el a többi évek számadatastól. Született 1885-ben 335,893 fiu és 319,218 leány, összesen tehrt 655,111 gyermek. Iker született 1885-ben 8,238 esetben; hármas szülés volt 97, többas szülés 3. A halálesetek száma 1885-ben 474 238 volt; ezek közzül 243,489 férfi és 230,749 nő. A népesség száma 1885 ben a szorosabb értelemben vett Magyarországoo volt 14,522,149.

VÁROSI HIREK.

— **A király ő Felsége** uti programmjára vonatkozólag egy budapesti kőnyomatu ujság azt hireszteli, hogy ő Felsége Szeptember 21 én Gödöllőn általános kihallgatást ad, aztán Budapestre megy, hol 26-án az országgyülést fogja megnyitni. Ez a hirlelés tévedésen alapul, miután ő Felsége a király Szeptember 22-ig Déván lesz és aznap Kolozsvárra jön, ahol 24-én este 9 óráig időzik.

— **A királyi látogatás** alkalmával rendezendő disz-világitás tárgyában az illető bizottság tegnap ülést tartott s abban állapodott meg, hogy a világitásnak a diszitéssel leendő összhangzásba hozatala céljából előbb bevárja a diszitő bizottság határozatait s csak azután intézkedik a világitás iránt.

— **Törvényhatóságok** a király előtt. Biharmegye és Nagy-Várad sz. kir. város 32 tagu küldöttséget meneszt Kolozsvárra, a király előtt a város és megye hódolatának tolmácsolása végett. Nagy-Várad város polgármestere a küldöttség névsorát már közölte is Kolozsvár város polgármesterével s fölkérte, hogy megfelelő szállásokról legyen szives gondoskodni.

— **Kéjvonat ő Felsége látogatása alkalmával.** A magyar állam-vasutak Kolozsvár városi menetjegyirodája értesit, hogy ő Felsége látogatása alkalmából jövő hó 21-én Marosvásárhelyről külön kéjvonat fog indittatni, s e kéjvonathoz Erdély minden nagyobb állomásáról lesz csatlakozás 50 százalék dijmérsékléssel.

— **Növendékek cseréje.** Az E. K. E. kolozsvári városi választmánya a szülék, gyámok és tanférfiak figyelmét felhivja a növendékek cseréjére. Alólirt választmány közvetiti a cserét, hogy magyar ajku növendékek nem magyar ajku családoknál más városban helyeztessenek el, s viszont ezek gyermekei adassanak cserébe magyar ajku szülőkhöz. E cserének két igen nagy előnye van. A növendékek könnyü szerrel sajátitják el annak a családnak a nyelvét, a hova elhelyeztettek és a szülők a cserviszony következtében anyagi áldozat nélkül képeztethetik ki más városok tanintézeteiben gyermekeiket. A kik tehát gyermeküket csere utján elhelyezni akarják, sziveskedjenek ez iránti megkereséseiket Déáky Albert E. M. K. E. kolozsvári választ. alelnökhöz Kolozsvárt intézni. A megkeresésben azok az igények, melyeket a gyermek ellátására és nevelésére nézve megkivánnak és viszont a mit a cserébe elhelyezett növendéknek nyujtanak, részletezendők. Megjegyezzük, hogy magyar részről eddig már 6 növendéket jelentettek be. Ezek Brassó, Beszterce vagy nagy-szebeni német családok fiaival óhajtanák figyermeköket kicserélni. Az E. M. K E. kolozsvári városi választmánya.

— **A király látogatása** alkalmával a Kolozsvárra érkező küldöttségek számára szükséges szállások iránt ma a polgármester a következő felszólitást bocsátotta ki: Felhivás ideiglenes szállások tárgyában. Ő császári és apostoli királyi Felsége, dicsőségesen uralkodó urunk királyunk részéről f. évi szeptember hó 22. 23. és 24, napjaira kilátásba helyezett legmagasb látogatás alkalmával városunkba érkező hódoló küldöttségek és más vendégek számára f. évi szeptember hó 21., 22., 23., 24. s esetleg 25. napjaira illő szállásokra levén szükség: felszólitom mindazon háztulajdonos, birtokos és bérlő urakat, kik jelzett napokra méltányos bér mellett a városunkba érkező vendégek számára megfelelő szállást hajlandók felajánlani, hogy ebbeli szives ajánlataikat, a szállásként igénybe vehető szobák s azokban az elszállásolható személyek számának, továbbá a kivánt bérnek megjelölése mellett legkésőbb f. évi szeptember hó 1 ig a városi szállásmesternél (városház, emelet 9. 10. szoba) szóval bejelenteni sziveskedjenek. Kolozsvár sz. kir. város polgármesterétől, 1887. augusztus 26. Albach Géza, polgármester.

— **Az uj (haladópárti) izraelita** imaházat, mely stilisztika tekintetében egyike legszebb középületeinknek, szeptember hó 4-én szentelik föl; este pedig az uj hitközség a városi vigadóban nagy lakomát rendez, melyre valláskülönbség nélkül a város számos előkelősége hivatalos lesz.

— **Tudomásul.** A király ő Felségének Kolozsvárra érkezése céljából alakult és a belváros I kerületében müködő szállásbizottság az összeirási munkálatot folyó hó 31-én befejezi. Ennélfogva mint ezen kerületben müködő bizottság vezetője tisztelettel felkérek mindenkit, hogy azon alkalomra át engedhető vagy kiadandó szállásaikról engem legfentebb september 4-ig értesiteni sziveskedjenek, mert a szállasok osztályozása után érkező bejelentések a netáni megkivántató sorrendből kiesnének. Bartha Lajos belvárosi ker. kapitány.

— **Katonai dolgok.** Mint jeleztük, tegnap Beszterczéről érkezett városunkba a 63-ik gyalog-ezred. Ma reggel a 3-ik „Thura Taxis“ huszárezred egy százada érkezett városunkba s 8 napig fognak itt maradni. Az itt állomásozó 30 ik honvédszászlóalj f. hó 30 án indul Tövis és Nagy-Enyed közt megtartandó gyakorlatokra.

— **A nők figyelmébe** ajánljuk a helybeli női iskolára vonatkozó értesitést. Ez iskola az utóbbi két év alatt szép virágzásnak indult. A sulyt a leg szükségesebb női munkák alapos megtanitására forditja, teljesen képessé teszi a növendéket, arra, hogy munkatanitói minősitést szerezzen magának. A felügyelő választmány nő tagjainak szoros felügyelete alatt az intézet a valódi női hivatás betöltéséhez szükség s kiképeztetést adja meg. A szabászatot Tanczer János fogja tanitani, kinek neve e fontos iparág alapos tanitására nézve kellő biztositékot nyujt. Ujabban lépések tétetnek azon kedvezmény megnyerése iránt is, hogy a nőipariskolát végzett növendékek a tanképesités megszerzéséhez szükséges elméleti oktatásban is részesittessenek. A mult iskolai év végén bemutatott fényes eredmény ez intézetet kiválóan ajánlja. A rendkivüli tanfolyamok felette könnyü módot nyujtanak arra, hogy a nők rövid idő alatt szükséges iparágakban szerezzenek képzettséget.

— **Öngyilkosság.** Belközéputczában lakó Schwarcz A. izraelita kereskedőnél szolgáló Froniusz Sára szaporitotta ma azon szerencsétlenek számát, kik önként dobják el maguktól az életet. Pedig neki még szép lehetett volna. Szép 17 éves leány volt, jó munkás s erényes cseléd. A cseléd könyvét májusba elvették s ebből eredő kellemetlenség miatt ma délelőtt titokban felment a padlásra s felakasztotta magát. Hulláját délben nagy embertömeg közt szállitották a kórházba.

— **Értesités.** A kolozsvári m. kir Ferencz József-tudományegyetemen a beiratkozások az 1887—8 tanév I-ső felére f. é. szeptember hó 1-én kezdődnek és ugyan e hó 12 ig tartanak. Ez idő elteltével a tanulmányi fegyelmi és leczke-pénz-szabályzat 22—25 §§. értelmében 3 napig az illető karhoz e három nap eltelte után 8 napig az egyetem rectorahoz intézett és az illető kar utján benyujtott kellően indokolt kérvényre lehet csak helye az utólagos fölvételnek. E 3 és illetőleg 8 nap eltelte után, tehát szept. hó 23 án tul utólagos fölvételnek nincs többé helye, csak is egészen rendkivüli esetben intézheti ez iránt a fennjelzett uten folyamodás a Nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter urhoz. Kivételt képeznek a tényleges katonai szolgálatban lévők, kiknek a rector oktober hó 5-ig engedélyezheti a beiratást. Kolozsvárt, 1887. augusztus hó 25-én. dr. Kanicz s. k. e. i. rector.

— **Rendőri hirek.** Két népzenész F. A. és Bros L az éjjel a belmonostor utczában a kereset felett megejtett osztozkodás alkalmával összekaptak s egymást pofokkal és egyéb érintkezési eszközökkel fizették ki. No de a rendnek őre meggátolta a nagyobb harczi müveletet. Az őrszobában aztán lehangolódott a virtusság. — Találtatott a külmagyar utczában egy kis csomag piros és fehér selyem szövet s pipere czikkek — tartalommal. A rendőrségnél van letéve, a ki elvesztette s igazolja, kézhez kaphatja.

— **Egy bérest,** Bugyán János nevüt vezettek be ma a rendőrséghez, ki ellen Major János a felső zug utczából emelt panaszt. Ez a béres már régi idő óta abban találta gyönyörüségét, hogy az utcza macskáit összeszedte s elevenen megnyuzva bocsátotta el — ha t. i. a szegény állat életben maradt. Most is ilyen foglalkozás közben csipték meg. Tettét nem is tagadja. Az embertelen állatkinzó nyugalmáról gondoskodva lesz.

— **Berontottak** Bundás Gábor és Goldberger József Csermalom utcza 29. sz. házban lakó Olár Dénesre s mindennemü felvilágositás nélkül ütlegelni kezdték. Fején és karjain sulyos ütési sebeket e tve távoztak; de még előbb az ablakokat beverték s a szoba butorait összetörték. S hogy mindezeket minő okból cselekedték meg kitüuik a vallatásnál.

— **Rosz lakója** van kőkert utczában Turós István uramnak Kardos K. személyében, ki a házbért ütlegek kiséretében szokta átszolgáltatni. Tegnap is báziurát és asszonyát brevi manu elverte. Ezért baja lesz.

— **Helyreigazitás.** Tegnap közlött „kettős családi ünnep“ cz. hirünkben tévedésből az iratott, hogy Szász Gerő esperes végezte az esketést. Odaigazitjuk: az esketési szertartást Grátz Mór lutheranus lelkész végezte.

A közönség köréből.*)

Okuljatok iparos polgártársak!

Pap Mihály, Agh Béla és Novelly Lajos kereskedő segéd uraknak

Helytt.

A magyar kereskedő ifjak harmadik országos értekezlete alkalmával f. hó 15-én a helyi lövöldében tánczvigalom rendeztetvén, erre nézve az illető rendezőség által meghivók bocsáttattak ki, egyuttal a helyi lapokban értesités adatott ki, hogy akik meghivót nem kaptak s ahoz igényt tartanak illető helyen jelentkezzenek.

Én meghivót nem kaptam, de fedhetlen életem tiszta öntudatában teljes nyugodtsággal mentem és vittem el családomat is a mulatságra, a pénztárnál jelenkezvén anélkül, hogy meghivót kértek volna tőlem, nőmet s leányomat a rendezőség két tisztelt tagja bevezette, s jegyet adtak és bébocsátottak, kis idő mulva azonban fel lettem szólitva önök által, hogy meghivó nélkül az alapszabályok értelmében részt nem vehetek a mulatságokon, mire családommal haza mentem.

Midőn hazulról visszamenve ezen eljárásnak oka után tudakozódtam, hogy mi kifogások lehet erkölcsi jellemem ellen önök és Beteg Péter r. b. elnök ur azzal védekeztek, hogy egyáltalán ki volt elvül mondva, hogy mulatságokra iparost nem hivnak meg, mert ha egy-két iparost meghivnak, akkor az egészet megkellene hivni. De ha ez elvet nem tették nyilvánossá, s ha jegyet adtak és bebocsátották s ezen titokba tartott elvnél fogva, engem családommal együtt minden alapos ok nélkül eltávolitottak, és tapintatlan eljárásokkal megbántottak, illő, hogy ezért elégtételt nyujtsanak, önök kettője f. hó 20-án meg is jelent nálam, tőlem és családomtól bocsánatot kértek, mit én azon feltétellel fogadtam el, mert tanuk előtt egyuttal megigérték, hogy ugyan ezt megteszik nyilvánosan hirlap utján is.

Miután ma már 26-ika s az igért nyilatkozat nem jelent meg, s tudomásom szerint ezen igéreteknek el get tenni nem is szándékoznak, saját jó hirnevem, polgári becsületem, s családom nyugalmának megóvása tekintetéből kénytelen voltam az ügynek ezen részletes elősorolására, s igy egyuttal polgártársaimnak, ösmerőseimnek és a nagy közönségnek alkalmat nyujtani, az ügy megismerésére, s az önök eljárásának megbirálására.

Az elésorolt tényekből levonva azt a következtetést egyfelől, hogy Önök elég merészek ahoz, hogy egy fedhetlen jellemü családot minden igaz oknélkül meggyalázzanak, de eléggé erkölcstelenek is ahoz, hogy az igért és kikötött elégtételt megtagadják, másfelől pedig levonva azt a következtetést, hogy a kereskedő osztály némely tagja az iparos osztályt alkalmasnak tartja arra, hogy szükségében tőle áldozatokat követeljen, de nem tartja méltónak arra, hogy társadalmilag vele megférkőzzék.

Okuijatok iparos polgártársak!

Kolozsvárt, 1887. aug. hó 26.

Gombos Károly,
iparos.

*) E rovat a szerkesztőséget csak a sajtóható sággal szemben kötelezi. Szerk.

Legujabb.

Az „Ellenzék“ sürgönytudósitásai

Brassó, aug. 27.

A magyar irók és müvészek tegnap délelőtt megtekintették az iparkiállitási muzeumot, elmentek a Czenkhegyre; behatóan megtekintették a különböző ipartelepeket. Délben a lutheránus templomban nagy orgonahangverseny volt, félkettőkor pedig bankett lelkes toasztokkal.

Este az irodalmi és müvészeti előadás fényesen sikerült, a nagyterem zsufolásig megtelt magyar és szász előkelőséggel; óriási hatást keltett Ábrányinak „Magyar és Szász“ czimü költeménye, mely szivhez szóló volt. Előadás után lakoma és tánczvigalom következett.

Berlin, aug. 27.

A National-Zeitung **megerősiti a hirt, hogy a czár ellen e hó 20-án merényletet követtek el**; a czár Pétervárról Krasznoje-Zelóba hajtatván, egy gazdatiszti egyenruhába öltözött nihilista az udvari kocsihoz közeledve kétszer lőtt a czárra, az első lövés nem talált, a második a czár kabátját horzsolta meg; a czárné ezóta idegbeteg.

KÖZGAZDASÁG.

A tőzsdéről.

Budapest, aug. 26.

Értéküzlet. (Előtőzsde.) A mai előtőzsdén elég szilárd volt az irányzat és az árfolyamok is megmaradtak, de a forgalom igen csekély maradt.

Osztrák hitelrészv, 282.20 és 282.30, magyar aranyjáradék 100.85 és 100.87 frtjával köttetett.

Délelőtt 11 óra 15 perczkor zárulnak:

Aranyjáradék 100.85—. Papirjáradék 87.40—, Osztrák hitelr. 282.25. Magyar hitelb. —.—. Leszámitoló bank 96.75.

Gabonaüzlet. Buzát ma jól kináltak, a vételkedv korlátolt volt ugyan, az irányzat kissé csendesebb, de az elkelt mintegy 15.000 mmázsányi menynyiség változatlan árak mellett vitetett el a piaczról.

Tengeri 5 krral szilárdabb; egyéb gabnanemüekben azonban gyér volt a forgalom; az árak változatlanok.

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki 400 mm. 81·8 k. 7 frt 35 kr, 400 mm. 81·3 k. 7 frt 35 kr, 100 mm. 80·5 k. 7 frt 35 kr, 100 mm. 80 k. 7 frt 22 egy ketted kr, 200 mm. 80 k. 7 frt 35 kr, 100 mm. 82 k. 7 frt 35 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐ és LAPTULAJDONOS
BARTHA MIKLÓS.

NYILTTÉR.*)

Nyilatkozat.

Miután Pollák Samu *hazug állitását* az Ellenzék 191. számában ismételte, — alkalmat nyitok neki arra, hogy becsületességét és hazafiságát bebizonyithassa s ezennel kötelezem magamat, misserint ha képes lesz bebizonyitani, hogy az auguszt. 12 iki 183. számu Ellenzékben közlöttekért, melyeket továbbra is fenntartok, biróság előtt bocsánatot kértem: *a kulturegyletnek azonnal 100 frtot adok.*

A ki kenyéririgységből mást megtámad *s hazugsággal* embertársát kárositani akarván, a sajtószabadsággal visszaél, — az igazán nem tisztességes ember, hanem csak . . . .

Kolozsvárt, 1887 aug. 27.

Aszpisz Samuel,
aszfalt öntő.

*) Ezen rovat tartalmáért nem vállalunk felelősséget. Szerk.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. **4978**—887. 747. (1—1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közbirré teszi, hogy Adler Ignácz nagyváradi lakós végrehajtatónak Gróf Eszterházy Kálmán kolozsvári lakós végrehajtást szenvedő elleni 49878 frt 17 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék (a Kolozsvár vidéki kir. járásbiróság) területén levő Hévszamos község határán fekvő a hévszamosi 145. sz. tjkvében A † 1. rsz. 228. hrsz. birtokból Gr. Eszterházy Kálmánt illető egynyolczadrész jutalékra szabályszerü utóajánlat folytán az ujabbi árverést 1360 frtban ezen n l megállapitott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1887. évi szeptember hó 30-ik napján d. e. 10 órakor** ezen kir. törvényszéknél a 14. számu szobában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 %-át, vagyis 151 frt 90 krt bánatpénzül készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törv. czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleg s elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint tlkvi hatóságnak 1887. évi augusztus hó 12-én tartott üléséből.

CSISZÉR,
kir. törvényszéki biró.

BOÉR SÁNDOR

23 év óta fennálló nagy varrógép raktárában

Kolozsvártt, Főtér 7. szám.

Vásárolhatni legjutányosabban, részletfizetésre is a gépek valódiságát tanusitó eredeti bizonyitványnyal ellátott „Howe“, „Singer“, „Wheeler és Wilson“, „Cylinder Elastic“ s „Oszlop“

varró- gépeket.

Erdélyben egyedül csakis raktárában találhatók a legujabb „**Phönix**“ varrógépek,

melyek ugy családi használatra, valamint iparos czélokra minden eddigi gépeket fölülmulnak, valamint uj találmányu **Kayser-féle gomblyukvarró készülékkel ellátott magaskaru „Singer“ varrógép**, (a varrógép ipar terén a legtökéletesebb haladás), melyhez kivánatra mellékelhető:

lyukbeszövő és monogramm himző készülék.

Ezen varrógép nemcsak hogy az összes eddig feltalált és tökéletesitett varrógépeket a rendes varrás minden nemében messze tulhaladja, hanem az oly fárasztó és hosszadalmas kézi munkát igénylő gomblyukakat is bámulatos csinnal és gyorsasággal (egy órában 50-nél többet) kiköti

csak BOÉR SÁNDOR tart.

Varrógép raktárával kapcsolatos igazitási műhelyében tanult gépészt, s azért képes megrongált gépeket is jótállás mellett ismét tökéletes jó állapotban jutányos áron helyreállitani. 608. (8—x.)

FIGYELEMRE MÉLTÓ!

Naptho-Carbol fertőztetlenitő szekrénye,

annál is inkább ajánlhatom, mivel Olaszországban ujabban halállal végződött 17 choleraeset fordult elő.

nélkülözhetetlen óvszer, megóv minden ragálytól, Diphteritis, Typhus, Skárlát s minden ragályos betegségektől.

foglalkozó-, háló- és gyermekszobákban, kávéház, vendéglő és ürszékekben felfüggesztendő!

A légáramlat által leend szabályozva a Naptho-Carbol fertőztetlenitő szekrény egy egészen kicsiny légtisztitó készülék és czélja a légben található beteg rostok, Baktériáktól megóvni aszobalevegőt és azok felvétele által a ragály tovaterjedése meggátlandó.

A szekrényben levő Naptho-Carbol lemez ellensulyozza továbbá az undoritó szagot és kigőzölgést, alapos hatásánál fogva eltávolitja azt és nem mondja fel a szolgálatot, sőt kellemesen észlelhető légcsere áll be, eltávolitja a penész, rothadás képződést és a kártékony rovarokat.

Egy ily szekrényke ára 35 kr.

689. (3—x) Kapható és kizárólagos főraktár:

TISCHLER V.

illatszer, toilette pipere üzletében Kolozsvártt,
belmonostor-utcza özv. Donogányné házában.

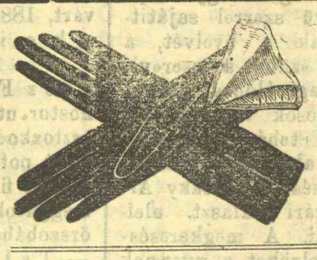

Kesztyük

Megérkezett

1900 pár

legjobb minőségü kesztyü, s rendkivül olcsón kapható!

1 pár 3 gombos finom női glacé kesztyü párja	— frt	80 kr.
1 „ 3 „ „ „ schwed. „ „	— „	80 „
1 „ 3 „ „ fekete glacé „ „	— „	— „
1 „ 3 „ „ „ schwed. „ „	— „	— „
1 „ kutyabőr csattos férfi kesztyü . . .	— „	90 „
1 „ finom fekete „ „ . . .	— „	— „

Minden pár kesztyü felpróbálható, vagy tetszés szerint kicserélhető!

Nagy mennyiségü **nyakkendők** és **férfi ingek** is legolcsóbban, ugyszintén a nyári idény előhaladtáért mindennemü **női ruhakelméket** és **kartonokat** leszállitott áron árusitok.

708. **ORELLI HUGÓ** (6—x)

női- és férfidivat raktára Kolozsvártt, Belhid-utcza 7. sz.

Sz. **78**—887. 746. (1—1)

Árverési hirdetmény.

A **Csik-tusnád-fürdői** alább elsorolt haszonvételek a folyó

1887. évi szeptember hó 10-én d. e. 10 órakor

kezdődőleg **Csik-Tusnád-fürdőn, a társaság házában** megtartandó nyilvános árverésen a többet igérőknek kiadatnak.

A kikiáltási árak következők;

a) A födött sétány	600 frt.
b) A mészárszék	350 „
c) A czukrászda	100 „
d) A tekepályák	50 „

Árverezni kivánók tartoznak megelőzőleg a kikiáltási ár 10%-át bánatpénzül lefizetni, mely az árverés végével a visszalépő félnek azonnal visszaadatik, a haszonbérlő fele pedig a bérleti összeg utolsó részletébe fog betudatni. Zárt ajánlatok a megfelelő bánatpénz melléklése mellett szintén elfogadtatnak.

Az árverési feltételek Tusnád-fürdőn a fürdő-biztosnál mindennap betekinthetők.

Csik-Tusnádon, 1887. augusztus 14-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Mindazon megbizhatóságukat igazolni képes egyének, kik az Erdélyrészhez tartozó illetőségi helyökön a **Gazdák és Iparosok általános hitelszövetkezetének képviseletét** elvállalni óhajtják, s igy ügyvivőségek, esetleg **fióktelepek** szervezésében segédkezet nyujtani hajlandók, felkéretnek, hogy ebbeli nyilatkozatukat

f. évi szeptember hó 30-ig

a **kolozsvári fióktelep**, (mint az erdélyrészi összes ügyvivőségek s telepek) központi igazgatóságához benyujtani sziveskedjenek, minek ellenében a feltételekről értesitetni, esetleg megbizó leveleik is kiállittatni fog.

Gazdák és Iparosok általános hitelszövetkezete kolozsvári fióktelepe, igazgatósága

744. (1—3) **BENEL KÁLMÁN.**

Albérletbe azonnal kiadó

Kolozsvártt, a monostor-utczában levő

„VERES KERESZT“

czimü vendégfogadó, 5 vendégszobával, teljes felszereléssel vagy a nélkül, igen előnyös feltételek mellett.

Értekezhetni ott helytt **Burgya Tivadarral.**

741. (2—3)

Hatóságilag engedélyezett végkiárusitása czégmegszüntetése következtében

az 1860. év óta fennálló

CSAPÓ SÁNDOR-féle üzletnek.

650. (7—x)

Folytonosan nagy választékban kaphatók:

háztartási czikkek, asztali kések, kanalak, China- és Alpacca-ezüst asztali készletek, zsebkések, ollók, czélszerü dugó huzók, üveg dugaszolók, kávéfőző- és őrlőgépek, bőr, vászon és fa uti-ládák, ruha-, haj-, fog- és körömkefék.

Mindennemü franczia, angol szappanok és illatszerek. Férfi- és fiukalapok, férfi ingek, nyakkendők. Vadász- és lovagló készletek. Lefoucheaux és Lancaster fegyverek, Revolverek, szobafegyverek és pisztolyok, Thonet-féle hajtott faszékek, Feutellek, mindenféle vasbutorok.

Diszmű-áruk, bronce, bőr és fából, Tula-ezüst dohánytárczák, óraláncok, inggombok, nyakkendő-tűk, női melltűk és fülbevalók, kar- és nyakékek.

A rendes határozott árakból, melyek az üzlet alapitásától kezdve számmal és nem betükkel vannak jelezve

15%-tól 50%-ig engedmény.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Teljes tisztelettel **CSAPÓ SÁNDOR.**

NEVELŐ- és TANINTÉZET

Rákos-Palotán.

Intézetem, mely tulajdon nagy árnyas angol parkomban fekszik, áll **4 elemi-, 8 reál- és 8 gymnasiumi osztályból.**

Egészséges fekvésénél fogva a gyönge testalkatu gyermekeknek is különösen ajánlható.

A tanitás az **állami tantervek** szerint történik.

A felszerelés minden tekintetben teljes

A test edzésére nagy gond fordittatik; a testgyakorló tér minden eszközzel el van látva. Katonai rend- és fegyvergyakorlatok.

Jó és erős táplálék. Kitünő viz. A dijak a gyermekek korához képest **havonkint 35—50 frt.**

Az 1887—88-iki (11-ik) tanév **1887. évi szeptember hó 5-én** kezdődik. Előjegyeztetni bármikor lehet.

Bővebb felvilágositással és „Ismertető“-vel (programmal) szivesen szolgálok.

Rákos-Palota, Budapest mellett, posta- és vasuti állomás.)

Dr. SZABÓ ALAJOS,
királyi tanácsos, Ferencz József rend lovagja, a nevelő-intézet igazgató-tulajdonosa.

669. (6—6)

---

628 (23—x

A nagyérdemü gazdaközönség becses figyelmébe!

Nagyobb előnyös vásárlások következtében azon kellemes helyzetbe jutottam, miszerint — addig mig készletem tart — **egyes gazdasági gépeket**

GYÁRI ÁRON ALÓL is árusitom, ugymint:

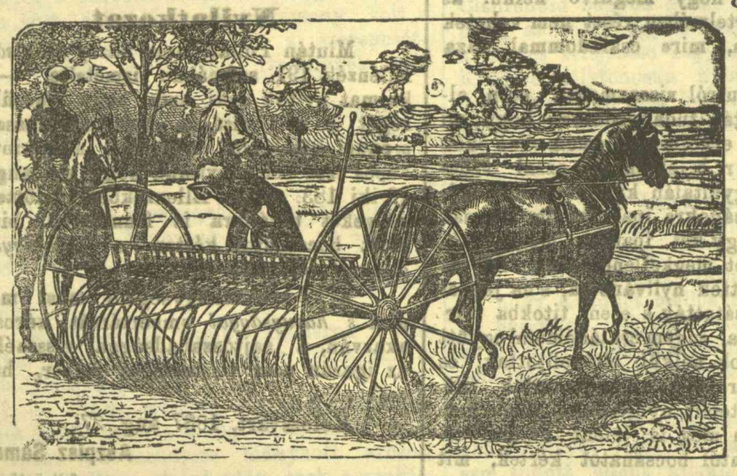

cséplőgépek

gőz-, ló- és kézi erőre;

szelelő-rosták, sorvetőgépek, tricurök

stb. feltünően leszállitott arakon.

Tiger szénagyüjtőket, legujabb szerkezet, ára csak **80** frt.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

TAUFFER FERENCZ UTODA

gépraktárában, Kolozsvárt, belközép-utcza 6. sz.

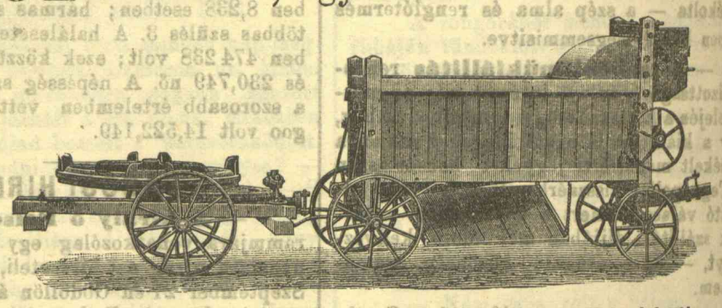

Gabona-zsákok a legolcsóbb árak mellett. Továbbá **vizhatlan ponyvák** minden nagyságban.

Nyomatott Magyary Mihály könyvnyomdájában Kolozsvártt, bel-közép utcza 33. sz.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.